

men at dette kræver, at der foreligger særlige omstændigheder.«

#### Ad spm. nr. S 1581

Fra statsministeren er modtaget supplerende besvarelse af et af Villy Søvndal stillet spørgsmål. Spørgsmålet, der sammen med det foreløbige svar er optaget i Folketingsstidende 2003-04, forhandlingerne side 4824, lød således:

Til statsministeren (13/1 04) af:

**Villy Søvndal (SF):**

»Vil statsministeren kommentere artiklen i Ekstra Bladet den 29. november 1998 »F.L. Smidth solgte kemifabrik til Saddam«?»

#### Supplerende svar (17/2 04)

**Statsministeren (Anders Fogh Rasmussen):** Justitsministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet har oplyst følgende, hvilket jeg kan henholde mig til:

»I henhold til den i spørgsmålet nævnte artikel skulle virksomheden F.L. Smidth som underleverandør til en belgisk hovedleverandør have leveret cyklonforvarmere og 2 roterovne til et fosfatanlæg i Irak. Det anføres endvidere i artiklen, at anlægget blev bestilt hos hovedleverandøren i 1976, og at den ene af F.L. Smidths ovne blev sat i drift i 1981. Anlægget blev angiveligt brugt til produktion af nervegasser. Endelig anføres det i artiklen, at F.L. Smidth i 1989 havde en ny ordre på leverance af roterovne til samme fosfatanlæg i Irak, denne gang som underleverandør til en tysk hovedleverandør.

Justitsministeriet har i den anledning oplyst følgende: Justitsministeriet har gennemgået journalkortene vedrørende de sager om udførsel af våben og krigsmateriel, som er oprettet i ministeriet i perioderne 1976-81 og 1988-90. I henhold til oplysningerne på disse journalkort har Justitsministeriet ikke givet tilladelse til udførsel af de i Ekstra Bladets artikel omtalte produkter eller i øvrigt behandlet spørgsmål herom.

Justitsministeriet kan i øvrigt oplyse, at ministeriet i henhold til de foretagne undersøgelser alene har udstedt en enkelt udførselstilladelse til Irak i de nævnte år. Det drejer sig om en tilladelse af 13. november 1978 til en privat virksomhed

til udførsel af VHF/FM radioudstyr til Irak. Ved brev af 3. oktober 1980 indstillede Udenrigsministeriet imidlertid til Justitsministeriet, at tilladelsen blev tilbagekaldt med øjeblikkelig virkning på grund af urolighederne mellem Iran og Irak. Justitsministeriet tilbagekaldte herefter ved brev af 9. oktober 1980 tilladelsen. Den pågældende virksomhed oplyste i den forbindelse, at tilladelsen ikke var blevet anvendt til levering af radiomateriel til Irak, men at virksomheden alene havde haft et radiosæt med til Irak til demonstrationsbrug.

Økonomi- og Erhvervsministeriet har oplyst følgende: Ifølge Ekstra Bladets artikel fra den 29. november 1998 er der tale om eksport til Irak af en gødningsfabrik.

Dermed er der ikke tale om et produkt, der skal vurderes i henhold til den danske våbenlovgivning under Justitsministeriet, hvor der kræves udførselstilladelse i hvert enkelt tilfælde, men om et såkaldt »dual-use produkt«, der sædvanligvis har en civil anvendelse, men som også kan have en militær anvendelse.

Eksportkontrollen med dual-use produkter var tilbage i 1980'erne under den kolde krig rettet mod at forhindre, at Sovjetblokken fik adgang til vestlig højteknologi. De vestlige landes samarbejde var forankret i COCOM, som havde udarbejdet en embargoliste. Produkter på COCOM-listen kunne ikke eksporteres til Sovjetblokken, uden at der forinden var opnået enighed mellem COCOM-landene herom.

Eksport af dual-use produkter til lande uden for Sovjetblokken blev ikke anset for kritisk og kunne foregå stort set uden begrænsninger fra de vestlige lande. Det var også tilfældet i forhold til Irak. I de få tilfælde, hvor et land (eller et geografisk område) af det internationale samfund herudover blev anset som en sikkerhedsrisiko, gennemførtes en landeembargo, som forbød eksport helt eller delvist.

Den danske eksportkontrol med dual-use produkter var reguleret i valutaloven, hvis hovedsigte var at regulere valutabevægelser i forbindelse med import og eksport. Derudover indeholdt valutaloven en bemyndigelse til handelsministeren om at føre kontrol med udførsel på baggrund af internationalt samarbejde.

For at undgå åbenlys diskrimination mod Sovjetblokken blev der også formelt krævet udførselstilladelse til produkter på COCOM-listen til lande uden for Sovjetblokken. Derfor var der en omfattende udstedelse af tilladelse, som havde en standardmæssig udformning og blev